

ОДИН З ПЕРЕДЖОВТНЕВИХ ДНІВ

Пролетарі, всіх країн, єднайтеся!

Рік видання XXI

Харківський УНІВЕРСИТЕТ

Орган парткому, ректорату, комітету ЛКСМУ, профкому і місцевому Харківському ордена Трудового Червоного Прапора державного університету імені О. М. Герького

№ 33 (907)

Субота, 26 жовтня 1957 р.

Ціна 20 коп.

Цього дня складальний цех нашої друкарні виправив текст наукової праці академіка Барабашова (8,5 аркуші), підготував до друку збірку наукових праць Харківського інженерно-будівельного інституту (11 аркуші) і набрав ще 3 аркуші «Учених записок» хімічного факультету. Все це становить виконання денної норми на 107%. Друкарський цех цього дня виробив 21.000 примірників друкованої продукції, серед яких був і черговий номер нашої газети.

Так робітники друкарні разом з усім колективом університету підходять до знаменної дати — 40-річчя Великого Жовтня.

А під час перерви майже щодня заходить до робітничої молоді старий більшовик К. В. Шлосберг. Уважно слухають комсомольці її розповідь про славетні часи становлення радянської влади.

На фото: К. В. ШЛОСБЕРГ (у центрі) серед робітників друкарні.

Фото В. МАТЕЙЧЕНКА.

На практичних заняттях з геології

У студентів I курсу географічного факультету сьогодні чергове практичне заняття з геології. Вони з великою сумлінністю, з повним напруженням вивчають минуле земної кулі, гірські породи. В лабораторії роботи досить. Тут можна подивитись і на породи, які добуті в горах, і на породи, добуті в глибинах земних надр. Уламки гірських порід розповідають про далекі доісторичні часи, допомагають уявити обстановку, що відійшла в минуле. Все це цікавить майбутніх географів.

Під керівництвом лаборанта

Ф. І. Кац студенти провадять дослідження мінералів, яких тут зібрана велика кількість.

А викладач геології Микола Олександрович Коновалов приймає залік по темах, які вже пройдено за ці півтора місяці. Успішно склали залік Жана Зверківська, Генадій Стрижельчик, Люба Алексеева.

Роман Гільбер в той же час готує на дощці схему, яку студенти мають вивчити до наступного заняття, Валя Балабаєва і Галя Борщ зайняті вивченням вулканізму та землетрусів, розглядають схеми та малюнки. Так проходить заняття в один з переджовтневих днів.

М. АМЕЛЬЧЕНКО.

Коротко

◆ Дуже цікаво, з використанням останніх матеріалів прочитав у студентському гуртожитку філологів лекцію про міжнародне становище аспірант кафедри історії КПРС Ю. Шилловцев.

◆ Пам'яті відомого вірменського поета А. Ісаакяна присвячена виставка, що відкрилася у ЦНБ. Вона розповідає про творчий і життєвий шлях борця і громадянина.

ПЕРЕДОВИКИ БУДІВНИЦТВА

Колектив будівельників університету, серед яких є багато передовиків, щодня перевиконуючих норму, розгорнув боротьбу за виконання зобов'язань, взятих на честь 40-ї річниці Великого Жовтня. І як завжди і всюди, в авангарді молоді — комсомольці.

До кращих належать тесляри М. Лук'янов та І. Малахов (бригада т. Руденка), які щодня виконують змінні завдання на 150—160%. Більш 140% плану виробляють облицювальники А. Гребінникова і Н. Юркова (бригада тов. Гутарева). Успішно працює бригада мулярів під керівництвом Опанаса Широценка, що виконує норму на 170—180%. Опанас Широценков — член комітету комсомолу, готується до вступу в партію.

Багато з них не тільки подають

прикладі свідомого ставлення до праці, але й являються активними учасниками громадського життя, поєднують роботу на будівництві з навчанням. Так, наприклад, Опанас Широценков — студент вечірнього відділення будівельного інституту, Альбіна Гребінникова заочно вчиться в університеті, Микола Лук'янов — у 9-му класі вечірньої школи.

Як повідомляє секретар комсомольської організації будівництва тов. Шевченко, передсвяткові зобов'язання, взяті будівельниками, з честю виконуються.

Багато ще треба зробити будівельникам. Побажаємо їм нових великих трудових успіхів. Рівняйтесь на передовиків, товариші будівельники!

Л. БЕЗУГЛА.

КОМУНІСТИ І КОМСОМОЛЬЦІ!
Будьте в авангарді всенародної боротьби за виконання рішень XX з'їзду КПРС, за побудову комунізму в СРСР!

(З ЗАКЛИКІВ ЦК КПРС ДО 40-Х РОКОВИН ВЕЛИКОЇ ЖОВТНЕВОЇ СОЦІАЛІСТИЧНОЇ РЕВОЛЮЦІЇ).

ДЕНЬ ВЧЕНОГО

Свій трудовий день професор біолог Сергій Іванович Медведєв розпочав з читання лекцій на V курсі. Потім поспішає до свого кабінету. Треба хоча б трошки просунути вперед обробку експедиційних матеріалів до початку засідання Вченої ради. Дати наукову консультацію співробітникам інституту лісного господарства Сергію Івановичу довелося вже після засідання. Є робота і на вечір: зараз вчений готує статті

для періодичних журналів та для Товариства по поширенню наукових та політичних знань.

Свої зобов'язання до 40-ї річниці вчений виконав. Зараз він працює, вже перевиконуючи свою «жовтневу» програму.

Поздоровляємо вас, Сергію Івановичу, з наступним святом 40-ї річниці Жовтня і бажаємо здоров'я та подальших успіхів у вашій науковій діяльності на благо нашої Батьківщини.

В. МАКОГОНОВ.

У комітеті комсомолу

Зараз комітет комсомолу університету вирішив приділити особливу увагу налагодженню роботи в групах. З цією метою створена спеціальна комісія у складі кількох членів комітету, кращих комсоргів. Комісія глибоко вивчить становище з комсомольською роботою в групах, підготує матеріали, свої висновки до спеціального активу школи групоргів, який відбудеться у середині листопада.

За день — 1400 книжок

Центральну наукову бібліотеку відвідали 19 жовтня більше 350 студентів та викладачів, які взяли з її фондів понад 1400 книжок та журналів. Біля 200 примірників з них — це твори класиків марксизму-ленінізму та суспільно-економічні твори, що мають відношення до історії Великої Жовтневої соціалістичної революції.

Одержали подяку

Вже не перший день працюють в саду ім. Шевченка наші комсомольці. Іде місячник благоустрою міста.

Свій вклад у цю благородну справу вносять і студенти університету — весною зазеленять у саду сотні дерев, посаджених їх руками.

А в суботу з тресту зелених насаджень на адресу комітету комсомолу надійшла подяка за зразкову, сумлінну працю в саду студентів IV курсу радіофізичного факультету. Особливо добре попрацювали Д. Дмитрієв, М. Галіусов, В. Дмитрієв та інші.

На Харківському тракторному

Багато цікавого узнали студенти історії IV курсу під час екскурсії до тракторного заводу ім. Орджонікідзе. Вони побачили сій слід провадити і іншим курсам та факультетам. Адже вони мають велике пізнавальне значення.

Весь процес народження трактора. В майбутньому такі екскур-

В. ТОКМАНЬ.

Своєю чергою йшли заняття секції спортивної гімнастики.

На заняттях драмгуртка, яким керує артист української драми Л. Биков.

ВИЩЕ РІВЕНЬ ІДЕОЛОГІЧНОЇ РОБОТИ

До семінару готуються у своїй кімнаті в гуртожитку студенти IV курсу істфаку В. Токмань та В. Шевченко.

Звітно-виборні партійні збори філологічного факультету пройшли під знаком гострої критики недоліків як в роботі партійного бюро, так і в роботі всієї партійної організації. Питання піднесення політико-виховної роботи серед студентів стояло в центрі уваги партійних зборів.

В доповіді секретаря партійного бюро тов. Коржа П. Я. і в виступах комуністів при обговоренні відзначалося, що партбюро до цього часу ще по-діловому не взялося за керівництво громадськими організаціями. А за останній час погіршала дисципліна окремих комсомольців, чимала частина комсомольців не з'являється на збори, не відвідує лекцій, погано готується до практичних і семінарських занять. Про особливо поганий стан дисципліни на III і IV курсах російського відділення говорили виступаючі комуністи тт. Черняк М. В., Епштейн М. Ю., Лудька Ф. І. Група комсомольців: Тропко, Шабельський, Черняк, Зеленський, Влащенко Іра, Богуславський та деякі ін. своєю поведінкою та негідним ставленням до навчання і до своїх комсомольських обов'язків вносять розлад у повсякденну ро-

боту IV курсу російського відділення, навмисно намагаються підірвати авторитет найкращих комсомольців курсу. Зокрема, комсорг курсу тов. Качан іде на поводу цієї групи студентів.

Партійна організація факультету на своїх зборах засудила вчинки згаданих студентів і зажадала вжити організаційних заходів до них.

Доповідач відмітив, що політгодини в окремих групах проходять нудно (IV курс романо-германської філології, агітатор Костіна).

Збори відмічали також, що завідувачі кафедрами і партійні групи, що існують при кафедрах, мало вникають у виховний процес на факультеті. Цією роботою займається здебільшого деканат. Комуністи та викладачі ще мало цікавляться виховною роботою серед студентів та роботою громадських студентських організацій.

Не можна миритись з таким становищем, коли досвідчені викладачі, як професор Гушин, доцент Легавка мають лише 40—60 годин лекційного навантаження, а

молоді викладачі — по кілька сот. годин.

Всі вказані недоліки повинні турбувати не лише партійне бюро нового складу, а й всю парторганізацію.

В своєму виступі секретар партійного комітету тов. Ю. Ф. Бухалов зазначив, що партбюро, всі комуністи та викладачі повинні значно поліпшити ідеологічну роботу на факультеті. Саме низьким рівнем ідеологічної роботи можна пояснити негідну поведінку окремих комсомольців і те, що поведінка ця все ще не зустрічає громадського осуду.

Партзбори прийшли до висновку про необхідність бути частіше у комсомольських групах, у гуртожитках викладачам комуністам, провадити більше цікавих задушевних бесід зі студентами.

І ще одне важливе рішення, яке прийняли збори, — підняти роль партгруп у науковій та навчальній роботі кафедр, у житті окремих курсів.

Збори пройшли при високій активності комуністів. У дебатах виступили також Л. Я. Лівшиць, А. С. Колодяжний, Ф. О. Коноваленко та інші.

С. ЛИТВИНЕНКО.

НА КОМСОМОЛЬСЬКІ ТЕМИ

ГОЛОВНЕ ЗАВДАННЯ НА СЬОГОДНІ

Комсомол нашої країни є випробуванним учнем і помічником Комуністичної партії. У партії комсомол вчиться працювати по-ленінськи, сміливо викривати недоліки і переборювати труднощі. Комсомольська організація університету покликана під керівництвом партійної організації активно і наполегливо боротись за глибокі і міцні знання всіх студентів, за виховання добре підготовлених спеціалістів, які досконало володіють зброєю марксизму-ленінізму. Це почесне і відповідальне завдання наша комсомольська організація виконає тільки при тій умові, якщо дисципліна в ній буде докорінно покращена.

На жаль, факти свідчать про те, що з комсомольською дисципліною у нас далеко не все гаразд. Вже звітно-виборна кампанія комсомольської організації університету показала, що у нас є чимало недоліків в ідейно-виховній і організаційній роботі, наслідком чого і є низька комсомольська дисципліна.

Вже з перших днів своєї роботи комітет комсомолу зустрівся з цілим рядом таких ненормальних явищ в комсомольському житті університету, про які не можна мовчати. Після конференції комітет перш за все зайнявся навчанням комсомольського активу. Однак це була дуже складна справа в зв'язку з тим, що члени комсомольського бюро факультетів погано з'являлись на наради. Таке вкрай ненормальне становище призвело до того, що школа політсекторів комсомольських бюро була зірвана, а навчання по інших секторах проходило при

відсутності майже половини складу відповідних секторів факультетських бюро.

Комсомольські бюро деяких факультетів ще не домоглися зразкової дисципліни з боку самих членів комсомольських бюро курсів і факультетів. Так, засідання комсомольського бюро радіофакультету, присвячене питанню про порушників комсомольської дисципліни, не відбулось тому, що не з'явилися... члени бюро.

Наведені факти свідчать про те, що комсомольські активісти часто самі не подають прикладів свідомої і міцної комсомольської дисципліни. Це приводить до того, що рядові комсомольці зневажливо ставляться до свого комсомольського обов'язку, не виконують рішень комсомольських зборів і керівних комсомольських органів. Двічі зривалися через неявку комсомольців збори на III курсі біологічного факультету, погано працювали в саду ім. Шевченка студенти фізико-математичного та геологічного факультетів.

Комсомольська організація університету не повинна миритися з таким становищем. Треба рішуче боротись з комсомольцями, які не дорожать честю нашого університету, тягнуть організацію назад, не бажають йти в ногу з усіма. Боротьба за значне покращання комсомольської дисципліни мусить стати справою кожного комсомольця, всієї нашої університетської організації. В цьому — головне завдання на сьогодні.

Б. РЕШЕТНЯК,
секретар комітету комсомолу університету.

В центр уваги—виховну роботу

Секретар парторганізації В. М. Нікітін у своїй доповіді розповів про роботу партійної організації факультету. Досягнуто значних успіхів в учбовій, науковій і виховній роботі. Всі комуністи географічного факультету мали партійні доручення і сумлінно виконували їх.

Незважаючи на те, що студенти минулого року півтора місяця працювали в колгоспі, всі учбові плани були виконані своєчасно, екзамени показали непогану успішність студентів (з 450 студентів — 69 відмінників, 200 — одержали хороші і відмінні оцінки і лише 12 — незадовільні оцінки).

Поліпшилось керівництво з боку партійного бюро комсомольською організацією факультету. На загальноуніверситетському фестивалі географи зайняли третє місце. Добре працює ретельно підібраний колектив агітаторів, в якому з 15 чоловік 12 — комуністи. Кращі агітатори — тт. Чорномаз, Демченко, Ушаков, Масалов. Всього проведено 300 політзанять на актуальні теми. Покращенню роботи агітаторів сприя-

ли наради по обміну досвідом. Цікаво проходять комсомольсько-молодіжні години. Систематично працює лекторій. Своєчасно була проведена підписка на газети та журнали.

У доповіді були також відзначені і недоліки в роботі партійного бюро факультету. Погано ще контролюється виконання рішень партійних зборів. Агітатори рідко відвідують студентів в гуртожитках і на кутках. Погано контролюється робота викладачів, що самостійно вивчають твори класиків марксизму-ленінізму. Лекції слабо забезпечені наочним приладдям, майже не практикується взаємовідвідування лекцій членами кафедр.

Є випадки порушення трудової дисципліни. Наприклад, студенти Азаренко, Ігнатова, Вострцова, Нікітіна часто пропускали лекції. Факультетське партійне бюро зовсім не цікавилось роботою профспілкової організації.

Після доповіді розгорнулось жваве обговорення. Необхідність посилення творчих контактів між кафедрами і залучаючими уні-

верситету у вивченні Харківського економічного району підкреслив доцент Віленкін. Комуніст Слуцький у своєму виступі говорив про недоліки організаційно-партійної роботи. Партійні збори повинні збиратися частіше, минулого року не провадилися закриті збори. Мало уваги було приділено антирелігійній пропаганді.

Виховній роботі серед студентів присвятили свої виступи тт. Трипілець та Бачинська. Тов. Бачинська говорила, що на перших курсах повинні працювати досвідчені агітатори-комуністи. Слід старанніше готувати студентські вечори, які в нас, на жаль, іноді зводяться лише до танців. Увагу зборів на необхідність покращання матеріальної бази факультету звертав тов. Ковальов.

Організувати на факультеті семінар з філософії для викладачів запропонував тов. Лециньський.

Збори прийняли розгорнуте рішення по звітній доповіді. У склад нового факультетського бюро увійшли товариші Вабич, Демченко, Ковальов, Нікітін, Трипілець.

В. ВОЛОДІН.

До підсумків обговорення

„ІДЕЇ ТА РУКИ“

РЕДАКЦІЯ ГАЗЕТИ «Харківський університет» у 13-му номері надрукувала статтю П. Костюка «Ідеї і руки» в порядку обговорення. Ми просили працівників природничих факультетів університету обмінятися думками з приводу порушених у статті питань. Мова йшла про використання допоміжного апарату кафедр-лаборантів і препаратів — для виконання науково-дослідної роботи.

Редакція вважає, що на 39 професорів університету, 177 доцентів

і 167 викладачів з науковими ступенями і без ступенів справді таки дуже мало 174 лаборанти. При цьому, як показало обговорення, лаборанти і препаратори часто-густо використовуються для учбового процесу і, за поодинокими винятками, не залучаються до виконання наукових досліджень кафедр. Их насамперед дуже мало,

крім того, вони, як правило, відають кабінетами, кафедральними бібліотеками, наочним приладдям і тому ледве встигають забезпечити нормальний учбовий процес.

На прикладі геологічного факультету автор статті П. Костюк показав, що на двох професорів 14 доцентів, чотирьох кандидатів наук і чотирьох викладачів припадає лише два лаборанти і що по суті «не лаборанти обслуговують професорів, доцентів, викладачів, а, навпаки, викладачі наперейми обслуговують лаборантів». До цього доцент В. Макридин додав (№17 нашої газети): «Викликають непорозуміння щорічні скорочення штатів допоміжного персоналу, що робляться Міністерством вищої освіти в економічних цілях. Збереження сучасного обсягу науково-дослідної роботи при скороченні і так мізерної кількості лаборантів та препаратів різко підвищує нерациональне витрачання часу вченого...». Таким чином, диспропорція між кількістю учених і допоміжним персоналом не зменшується, не згладжується, а рік у рік поглиблюється, збільшується. Тенденція зовсім ненормальна. Вона не спрямована на піднесення рівня наукової роботи в університеті.

Цю ж думку підкреслює і доцент Г. П. Дубинський (№ 32 «Х. у.»): «Робота географа вимагає великої кількості польових спостережень. Проводячи ряд років спостереження за впливом зрошення на тепловий баланс сільськогосподарських ланів, я назбирав більше двох тисяч спо-

стережень. Їх треба обробити і узагальнити по окремих розділах. Все це — складна технічна праця. Зрозуміло, що одному цього не зробити». На запитання: чи може вчений геолог, географ самотужки вести експериментальну дослідницьку роботу? — він відповідає: — Ні, не може! Характер роботи вимагає великої кількості отих, говорячи фігурально, «рук» — виконавців простих процесів, але складних своєю сукупністю, великою кількістю.

Про це ж говорить і доцент В. Макридин: «Відсутність достатньої кількості допоміжного персоналу гостро відбивається не тільки на кількості, але й на якості наукових досліджень».

Редакція поділяє думку доцентів М. Новаковського, Л. Адамовича і Г. Дубинського про те, що не можна так різко розмежовувати «ідеї» та «руки». Цілком слушно пишуть доценти М. Новаковський і Л. Адамович (№ 18 «Х. у.»), що «висування цінної, цікавої наукової ідеї не може бути прерогативою якоїсь однієї наукової касти. Вірно, що наукові ідеї частіше виникають у людей з певним стажем, науковим багажем. Але ідеї не можна їх чекати і від наукової молоді, від тих, що своїми руками реалізують поки що чужі ідеї?»

Правда, автор дискусійної статті П. Костюк теж так різко не розмежовував «ідеї» та «рук». Адже він писав: «на певному етапі «оті «руки» потребують уже своїх рук, вони вже власне по-

винні бути не руками, а ідеями. Але на нові ідеї у нас не вистачає вільних рук, які б експериментували, збирали матеріал, нагороджували факти...»

Таким чином, мова йшла про робочі руки, які на певному етапі творчої наукової роботи допомагали б професорам та доцентам працювати ефективніше, не поринати в дрібниці, в просте нагородження фактів. Певна річ, на кожному факультеті, на кожній кафедрі — своя специфіка, свої відмінні умови. Справа полягає в тому, щоб найкраще, найефективніше використати наявні сили для загального піднесення рівня наукової роботи.

Порушене на сторінках нашої газети питання дуже важливе і актуальне. Його не можна розв'язати в «університетському масштабі», його треба розв'язувати в республіканському масштабі, бо таке становище не тільки в університеті, а, мабуть, у багатьох інститутах Міністерства вищої освіти УРСР. Тому це питання доцільно було б перенести на сторінки республіканської, а, можливо, навіть союзної преси. Про це, між іншим, говорилося і в дискусійних статтях.

Редакційну статтю хотілось би закінчити словами доцента Г. Дубинського (№ 32 нашої газети): «Рішення XX з'їзду підкреслюють необхідність створення на виробничстві правильного співвідношення вищих і середніх ланок. На одного інженера припадає 3—4 техніки. Таке співвідношення повинно бути і на кафедрах для повноцінної організації роботи. Це питання треба поставити на обговорення широкого громадськості та Міні-

ЗАКІНЧИЛАСЬ ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА

Рішуче поліпшити становище

У 105 середній школі проходили педпрактику 17 студентів фізичного відділення фізмату. Для керівництва ними було визначено 3 групових методисти (доценти Довгополов, Гегузін та асистент Смушков), замість того, щоб передати цю групу одному методисту, який міг би керувати практикою більш зосереджено і організовано.

Ось декілька прикладів, що характеризують проходження практики цією групою. Урок фізики у 9 класі дає четвертокурсник Шерман. Він викликає 5 учнів. Четверо з них не виконали домашнього завдання, а практикант їм не ставить оцінок. Молодий учитель питання ставить невпевнено, хвилюється до розгубленості. Нечітко пояснює тему нового уроку, плутає терміни, не уважно креслить на дошці, витирає її рукою. У класі гомін, декілька учнів порушують дисципліну, але вчитель їх не спиняє. Нарешті, до одного з учнів він звертається з питанням: «Чому ти розлігся?» Учень залишається в тій же позі. Студент-практикант вже більш не звертає на нього уваги. Звертається до учнів то на «ти», то на «ви». Закінчивши пояснення нового матеріалу і звернувшись до класу з питанням «чи є запитання?», сам відповідає «немає» і робить висновок: «Значить, все зрозуміло». Та, викликавши декількох учнів, він швидко переконується в протилежному.

Чому студент-практикант допустив стільки порушень методичних і педагогічних вимог? Чому він був таким безпорадним на уроці? Це трапилося тому, що Шерман не одержав відповідної допомоги від методиста, коли він готувався до проведення уроку. Конспект залікового уроку (до речі, написаний на клаптику паперу) не був навіть переглянутий ні вчителем школи тов. Гектіною, ні методистом тов. Смушковым. Методист т. Смушков навіть не був на заліковому уроці закріпленого за ним студента. Не був він і на уроці іншого свого студента — Лебедева.

Багато порушень педагогічних

вимог допустила на уроці у 8 класі студентка Серікова: не поцікавилась, чому 5 учнів не виконали домашнього завдання. Оцінок не оголошувала, щоденників не вимагала. При поясненні нового матеріалу Серікова довела, що добре знає предмет і вмє викласти його грамотно. Але, на жаль, на цьому заліковому уроці не було ні викладача фізики т. Вороненського, не було й жодного студента групи, практикою якої керує методист Гегузін. Ясно, що не відбулось і належного обговорення залікового уроку.

Все це говорить про те, що нема справжнього контролю методистів фізмату за роботою студентів. Тут немає навіть обліку відвідування практики (а в цей період студент зобов'язаний щоденно бути у школі не менш 6 годин).

А між тим деякі студенти вважають, що педагогічну практику можна обмежити тільки проведенням свого уроку, а в інший час можна займатися чим завгодно. Ось, наприклад, студентка Чупіс (підгрупа доцента Довгополова) на заліковому уроці свого товариша по курсу з захопленням читала роман.

Зовсім мало зробили практиканти цього відділення в галузі виховної роботи серед учнів. На результатах педпрактики негативного відбиття неприємного скорочення її наполовину, бо за такий короткий строк (3 тижні) студенти не мають можливості виконати повністю програму практики.

Не можна не відзначити, що в цій же 105 середній школі була хороше організована педпрактика студентів математичного відділення фізмату (методисти доценти Кузьменко та Єзерський), біологів (доцент Гельфенбейн), англійського та німецького відділень філологічного факультету (методисти тт. Карась та Калиниченко).

Деканат фізико-математичного факультету і особливо керівник педпрактикою фізиків тов. Мезін повинні рішуче поліпшити становище.

Л. ГУРЕВИЧ,
професор, завідувач кафедри педагогіки.

До практики студенти хіміки цього року були підготовані краще, ніж

минулого. Ще на IV курсі вони прослухали курси педагогіки і методики викладання хімії. Доцент М. С. Новаковський у короткий строк обладнав хороший кабінет методики викладання хімії, в якому студенти при підготовці до уроків заздалегідь проводили всі необхідні експерименти. Студенти самостійно складали список демонстраційних дослідів, після консультації з викладачем школи самі діставали на кафедрах та в методкабінеті усі реактиви і прилади і після хорошої підго-

В РЕЗУЛЬТАТІ СЕРЬОЗНОЇ ПІДГОТОВКИ

товки вдало провадили свої експерименти. Широко використовувались наочні посібники як шкільні, так і методкабінету.

Під моїм керівництвом у 30 школі проходили педпрактику 8 студентів.

Можна з задоволенням відзначити, що уроки відбувалися на високому рівні. Практикант Башкінський чудово провів всі три уроки. Виклад матеріалу відзначався глибиною і логічністю. Почувалось, що тема уроку серйозно продумана. Хороші педагогічні якості виявила Померанцева, По-

казала вона себе і як серйозний рецензент. Від її уваги не сховались і найдрібніші помилки. З захопленням проводила свій перший урок студентка Шапошникова. Вона дістала всі необхідні прилади для демонстрації катодних променів, і досліди добре поєднувались з текстом уроку. Слід відзначити серйозне і вдумливе ставлення до практики студентів Антипової, Ізюмцева, Литвиненка, Назарової і Приходько.

Всі практиканти проводили гурткові заняття, до яких учні виявили такий інтерес, що лабораторія не могла вмістити всіх бажаючих.

Ставлення до практикантів було хороше. Усі класні керівники давали практикантам різноманітні доручення з позакласної роботи. Студенти охоче виконували ці доручення. Класний керівник 10-го класу Л. П. Полуніна дала чудовий відзив про роботу прикріплених до її класу студентів Башкінського та Ізюмцева.

Практика навела на думку про те, що слід посилити роботу методкабінету, поліпшити постачання та обладнання його. Слід ознайомити викладачів середніх шкіл, прикріплених до факультету для практики, з роботою методкабінету.

Професор Л. АНДРЕАСОВ.

ПРАКТИКА НАВЧИЛА

Увесь чітко організований шкільний режим 105 школи сприяв нашій роботі. Багато часу й уваги приділили нам учителі біології тт. Братишко та Логінова.

Зрозуміло, за місяць неможливо оволодіти методикою, але все-таки безпосередньо на уроках засвоїти її значно легше, ніж на лекціях протягом учебного року. Глибоко аналізуючи свої уроки і уроки товаришів (в цьому велика заслуга методиста Л. Л. Гельфенбейна), ми краще зрозуміли свої помилки.

Мені дуже сподобались уроки, які проводила Т. Путренкова. У неї взагалі якийсь особливо гарний підхід до дітей.

Я провадила виховну роботу в 9 класі. Побувала на комсомольських зборах, допомагала випускати газету, провела культпохід у кіно і обговорення фільму, екскурсію в наш музей тощо.

Взагалі ж практика дуже багато нам дала. Вона прищепила смак до роботи в школі, навчила готуватися до уроків, вмінню держатися під час уроку тощо. Практика показала і головний недолік в нашій підготовці — недостатнє знання методики. Тепер ми знаємо, чому потрібно приділити найбільше уваги.

Р. АГРАНОВИЧ,

ПОЧАТОК учебного року. Хто з учителів не відчуває знайомиго хвилюючого почуття першого уроку? Кого не хвилюють перші зустрічі з новими учнями? Це почуття знайоме і вчителям, що мають великий досвід педагогічної роботи, і вчителям, що тільки-но починають свій трудовий шлях у школі.

Але особливо хвилюються студенти, які вперше мають давати уроки в школі.

І ось прозвенів дзвоник, сповіщаючи про початок уроку. Заходимо в клас. Студентка Журавлева Л. дає свій перший урок з зоології в 7-му класі. Допитливі погляди учнів, присутність студентів на уроці, а головне присутність методиста і вчителя — все це хвилює практикантку. Але

ПЕРШІ КРОКИ

серйозна і вдумлива підготовка студентки до даного уроку, великий інтерес, виявлений нею при його обміркуванні, глибоке і міцне знання теми дає себе відчутти з самого початку уроку. Практикантка впевнено і чітко веде урок: ясно формулює запитання класу, намагається добитись вірної відповіді учнів, слідує за їх мовою, правильно оцінює знання учня.

Все це організує учнів, їх увага підвищується, коли вчителька просто і змістовно, вміло використовує наочне приладдя, пояснює новий матеріал. Не менш цікаво були проведені уроки з зоології студенткою В. Буцькою. Організовано і чітко провели заняття у 8-х класах з анатомії і фізіології людини студентки С. Рукавишнікова, Л. Лебедева, Т. Путренкова.

Аналізуючи перші уроки студентів з біології, слід відзначити глибокі і міцні знання, які вони

одержали в університеті, серйозне ставлення до практики, інтерес і любов до майбутньої професії. Це радісне явище. Не менш характерне і намагання творчо підійти до побудови уроку, не обмежуватись використанням тільки програми та посібника. Разом з методистом ми, вчителі біології, вимагали від студентів при підготовці до уроків використовувати методичні посібники, методичні розробки.

Однак, відзначаючи позитивні сторони педагогічної практики студентів в організації учебової роботи, слід підкреслити як недолік зовсім недостатню активність студентів у проведенні виховних заходів: організації позакласних занять з учнями, участі в організації гуртків, проведенні екскурсій, вечорів тощо. Необхідно вимагати від студентів не тільки хорошої підготовки до проведення уроків, але й активної участі у проведенні виховної роботи в школі.

Л. ЛОГІНОВА,

вчителька біології 105 середньої школи.

НОТАТКИ МЕТОДИСТА

Закінчилася педагогічна практика студентів V курсу біологічного факультету. Враховуючи досвід цього року, можна зараз зробити деякі висновки щодо підготовленості студентів випускного курсу до педагогічної роботи в школі.

Результати практики свідчать про те, що на біологічному факультеті студенти одержують серйозну загальнотеоретичну і практичну підготовку, яка дасть їм змогу, набувши певного досвіду роботи, стати висококваліфікованими викладачами середньої школи.

Найкраще проходили уроки звичайного типу; вони відзначаються добрим науковим і методичним рівнем, загальною культурою. Студенти добре знають програму і підручник середньої школи, вільно володіють фактами. З усіх етапів уроку їм найбільше вдається виклад нового матеріалу, що, як правило, відзначається науковістю, тісним зв'язком з сучасністю, з практикою соціалістичного сільського господарства. На жаль, виклад нового матеріалу здебільшого провадиться методом розповіді і лише деякі практиканти сміливо і вдало застосовують в процесі викладу метод бесіди.

Студенти нерідко не вмють виділити і підкреслити всіма можливими засобами тему уроку і його головну мету. Траплялось, що молодий педагог не вмів виділити і підкреслити в процесі викладу найголовніші думки, зосередити на них увагу учнів і таким шляхом домогтися хорошого засвоєння основних положень.

Готуючись до уроків, більшість студентів біології глибоко прова-

мували їх демонстраційний бік і, в разі потреби, самі виготовляли різноманітне наочне приладдя, малювали таблиці, підбирали необхідний живий матеріал, ставили досліди над рослинами і тваринами.

В порівнянні з викладом нового матеріалу, студентам менше вдаються такі етапи уроку, як опитування учнів і закріплення. Часто спостерігаються випадки, коли практиканти, не з'ясувавши до кінця поставленого питання, задовольняються неповною, неточною, а іноді й зовсім неправильною відповіддю і переходять до наступного питання. Нерідко вони не уважно слухають відповіді учнів, не вдумуються в них, не виправляють допущених помилок. В деяких випадках опитування, перетворюється в бесіду вчителя лише з одним викликаним учнем. Студенти мало дбають про активізацію класу, про втягнення в бесіду якомога більшої кількості учнів. Оцінки нерідко завищуються, докладно не мотивуються.

В процесі закріплення теж спостерігається нечітке формулювання питань: учням ставляться другорядні, дрібні питання. Через це закріплення не завжди допомагає виявити ступінь засвоєння учнями нового матеріалу, не дозволяє з'ясувати, чи досяг урок поставленої мети.

В переважній більшості випадків уроки студентів мали навчальний характер і їм в основному вдавалось забезпечити вивчення програмного матеріалу безпосередньо на уроці. Лише окремі,

навчального характеру, відзначалися в'ялим тонутом, втратою ритму, матеріал подавався без піднесення. Але таких уроків було дуже мало.

Загальним недоліком проведених уроків слід вважати деяку одноманітність методів — здебільшого уроки провадилися методом розповіді, мало було проведено лабораторних уроків, уроків на пришкольній учебово-дослідній ділянках, уроків-екскурсій.

Приділяючи багато уваги проведенню уроків, студенти-біологи в той же час менше дбали про виховну роботу. З багатьох форм виховних заходів вони звичайно обирали лише деякі: відвідування музеїв, планетарію, зоологічного та ботанічного садів, театрів і кіно, проведення піонерських зборів, класних зборів, допомогу вистаючим учням. Взагалі виховна робота відзначалася деякою одноманітністю і кволістю, в неї було вклядено менше енергії і уваги. Недостатнім був контакт з класними керівниками і класними дитячими колективами. Це частково пояснюється тим, що студенти-біологи давали уроки в різних класах і в порівнянні з студентами інших факультетів, перебували у невідгданому становищі. Доцільно було б обговорити питання про можливість організації для студентів-біологів окремої практики з виховної роботи на IV курсі (без відриву від навчання). Це значно поліпшило б справу.

Л. ГЕЛЬФЕНБЕЙН,
керівник педагогічної практики

ВИБРАНІ... „ПЕРЛИНИ“

«Кто мне скажет общую характеристику?» «Как же происходит выделительная система червей?» «Очень слабо, даже очень. Прошлого материала совсем не знаешь. Три». (Студентка V курсу біофаку Буряковська у 17 СШ).

«Труд и членораздельная речь создали человека... обезьяна еще не мыслила ничего, а человек уже мыслит». «Таким образом, мы сегодня изучили общий обзор человека». «Три. Нельзя же так! Не знаешь ни нового, ни предыдущего» (Студ. V курсу біофаку Хрипля).

«На какой основе делаются термометры? Вывод: Больше всего при нагревании расширяются... кстати, кто может сделать вывод?» (Студ. V курсу фізичного відділення Анікеєва).

«Тогда скажи мне на такой вопрос...» «Можно сделать такой пример». «Скажи условия жизни...» «Четыре.

бую четверочку» (Студ. V курсу біофаку Машина).

«Какие органы составляют гладкую мышечную ткань?» «Еще какую функцию играет ткань?». «...разберем о мышечной ткани». «Надо говорить бойкей». (Студ. V курсу біофаку Малютіна).

«Скажите мне, пожалуйста, на такой вопрос» «...удельный вес его гораздо легче воды». (Студ. хімічного факультету Ващенко).

Це — смішно. Але не тільки і не дуже вже смішно. Це — прикро. Прикро тому, що свідчить про низький рівень загальної культури дехкого з завтрашніх учителів з університетським дипломом. Прикро тому, що ні товариші, ні, головне, методисти не звертають на це належної уваги.

«ХАРКІВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ»

СІЛЬСЬКІ КОМСОМОЛЬЦІ 20-их РОКІВ

1924 рік. У Гончарівській волості, Росошинського повіту, Воронежської області, було всього два комуністи. Повітовий комітет РКП(б) надсилав мене третім комуністом на посаду секретаря з метою організувати новий партосередок у волості, в якій було дев'ять сільських Рад.

Громадянська війна зламала збройний опір куркулів на селі. Але куркульство продовжувало боротьбу проти Радянської влади на місцях, вбиваючи радянських працівників з-за рогу, замаскувано, «тихою сапою» зриваючи заходи Радянської влади, спрямовані на поліпшення життя селянства. У період поділу поміщицьких земель куркулі та їх прихвостні намагались приховати земельні документи, захопити собі кращі ділянки.

У жорстокій класовій боротьбі на селі комуністам було працювати не легко, до того ж їх було мало. З перших кроків своєї роботи ми вирішили створити комсомольську організацію, актив з молоді, політшколу для

молоді з селянської бідноти. Назустріч нам пішли сільські вчителі, що згодні читати у цій школі загальноосвітні дисципліни. Працювала школа вечорами три рази на тиждень. Два заняття приділялись загальноосвітнім дисциплінам, одно — політосвіті.

Записалось 18 чоловік. Деякі з них відвідували школу потай від батьків, тому що куркульство поширювало різні плітки про нашу школу і малосвідомі селяни забороняли своїм дітям ходити до нас.

У серпні 1924 року частина слухачів, чоловік 9, вирішила вступити до лав комсомолу. Через повітовий комітет ВЛКСМ ми оформили свій перший комсомольський осередок.

Зразкова поведінка в побуті слухачів школи руйнувала куркульські плітки серед населення. Навчання і добра поведінка вдома піднімали авторитет молодих комсомольців серед населення. Скоро наша комсомольська організація стала серйоз-

ним помічником комуністів. З допомогою комсомольської молоді ми організували бідноту села на боротьбу за новий землеустрій. Розбили село на 6 земельних товариств, замість одного, і цим самим викрили всю захоплену куркулями та їх прихвостнями землю. Це була велика й важка робота на селі, але в той час вона була головним заходом, спрямованим на подолання економічної сили куркульства, спрямованим на правильну податкову політику. З допомогою комсомолу ми викривали хабарництво деяких працівників сільських Рад, виявляли куркульську агентуру, що попролазила у сільські Ради. Я й зараз пам'ятаю деяких комсомольців того часу, сьогодні вже комуністів, що посідають керівні пости у партійних та радянських органах. Їх виховувала партія у важкі години життя молоді радянської країни безмежно відданими народу, світлій справі боротьби за комунізм.

С. ХРУПІН,
член КПРС з 1922 року.

З профспілкових зборів викладачів

Краще знати життя на факультетах

Цими днями в Ленінській аудиторії відбулася загальноуніверситетська звітно-виборна профспілкова конференція. На конференції зібралися делегати від усіх факультетів університету, видавництва, центральної наукової бібліотеки, астрономічної обсерваторії, центрального апарату та господарської частини.

Після звітної доповіді голови місцевого комітету доцента І. К. Рибалки та ревізійної комісії розпочалися дебати. Загалом позитивно оцінюючи діяльність місцевого і його окремих комісій, делегати відзначили ряд недоліків у роботі профспілкової організації в цілому і в окремих її ланках. Заступник декана радіофізичного факультету Б. М. Булгаков, зокрема, відзначав, що ми чомусь примиренськи ставимося до наших недоліків—у навчанні, у побуті, у господарстві... Взяти для прикладу наш факультет. Аудиторія № 25 завжди протікає, шороку обвалюється стеля. У нас 14 кімнат—і жодної прибиральниці. В коридорах—бруд. У кімнатах холодно. Вода рідко коли буває, тому вакуумнасоси, як правило, не пра-

цюють. Якби ці факти були виятком із правила, ми, напевно, на них активно реагували б, але коли це наші будні, то ми їх, на жаль, не помічаємо.

В. о. декана геологічного факультету доцент П. Г. Білик розповів, що колектив геологів узяв на себе зобов'язання написати протягом двох років монографію «Геологічна будова і надрові багатства Харківського економічного району». Голова профбюро друкарні т. Світличний розповів про змагання колективу поліграфістів на честь 40-річчя Великої Жовтневої соціалістичної революції. На честь знаменної дати колектив виконує підвищені зобов'язання. На цьому також зупинився голова виробничої комісії місцевого В. М. Толмачов.

На недоліки в роботі лекторіїв і клубу університету, в ідейно-виховній роботі серед студентів вказували тт. Телетов і Булгаков. Виробничій діяльності профспілкової організації університету присвятили свої виступи тт Луцька Ф. І. і Толмачов В. М. Особливу увагу треба приділити добору кадрів, — говорить тт. Толмачов.—На проф-

спілкову роботу слід обирати людей, які люблять громадську діяльність, готові віддати їй свій вільний час, сумлінно виконувати свої обов'язки. Робота профспілкової організації на геологічному факультеті (профорг тов. Ремізов) фактично розвалена, не на висоті вона і на історичному факультеті (профорг тов. Сапожнікова).

Тов. Боваревич говорив про роль профора. Профорг — центральна фігура в низовому колективі. Він знає своїх людей, завжди зв'язаний з усім колективом і з кожним співробітником зокрема. Тому до виборів профспілкових керівників треба поставитись якнайважливіше, добираючи здібних, активних товаришів.

Проректор університету по адміністративно-господарській частині обвинувачував місцевого у тому, що він не знає своїх людей. «Чим можна пояснити, — говорив він, — що МК гіршим працівникам (тов. Розумна) видає безплатні путівки на курорт, а кращим відмовляє в допомозі?»

Конференція визнала роботу місцевого задовільною і обрала новий склад МК і ревізійної комісії.

Успіхи радянських географів у вивченні нашої Батьківщини

Російські географи уславили себе дослідженнями всіх материків і океанів земної кулі. Пам'ять про цих відважних людей зберігає карта світу. Однак у спадщину від дореволюційного минулого до молоді Радянської держави перейшла країна, величезні території якої були майже зовсім не вивчені. У короткий історичний строк радянські географи своєю самовідданою працею, ризикуючи життям, стерли білі плями з карти Батьківщини, сприяючи мобілізації природних ресурсів країни для потреб соціалістичного будівництва.

До революції були відомі лише про прибережну зону Північного Льодовитого океану і про деякі з арктичних островів.

У роки п'ятирічок була старанно вивчена траса Великого північного морського шляху, яка була перетворена у нормальну діючу магістраль. Було багато відкрито раніше невідомих островів та архіпелагів. Успіхи у вивченні прибережної Арктики дозволили перейти в наступ на Центральну Арктику.

Багаторічне вивчення глибини дозволило нанести на карту ряд підводних хребтів, плато і западин. Розгадані таємниці зниклих земель Саннікова, Андреева та ін., які виявились велетенськими льодовими островами. У найближчому майбутньому із сталеліній зійде перший криголам — атомним двигуном, він допоможе вирвати у Арктики нові таємниці.

Коли ви порівняєте карту Росії 1916 року з останнім виданням карти СРСР, для вас стануть очевидними величезні масштаби роботи, проведеної вітчизняними географами. Зникли білі плями у центральних районах Кольського півострова, у басейні Північної Двини та Печори.

Відомий учений С. В. Обручев і очолювана ним експедиція у 1926 році відкрили величезну гірську країну у Північно-Східному Сибіру, названу хребтом Черського. За своєю площею вона дорівнює Кавказові. Її хребти підіймаються до 3147 метрів.

Зовсім недавно (у 40-роках) експедиція Академії наук відкрила у верхов'ях ріки Індігірки (Північно-Східний Сибір) величезний хребет, довжина якого — 150 кілометрів, а висота дорівнює 3000 метрів; цей хребет несе на своїх схилах 114 льодовиків.

Численні експедиції, використанні аерофотозйомок допомогли виправити карту Середнього Сибіру. Нові географічні відкриття були зроблені в Тувінській області, Східних Саянах, Забайкаллі, Північному Приамур'ї та на Камчатці. На карті з'явився найвищий в СРСР хребет Академії наук з вершиною Сталіна (7495 метрів).

Дослідження радянських географів провадились разом з іншими спеціалістами, що сприяло кра-

шому пізнанню природних умов і ресурсів країни. Відкривались нові багатства надр, області, багаті вугіллям, нафтою, алмазами і ін.

Значний вклад в географічну науку внесли радянські вчені Обручев, Ферсман, Григор'єв, Горюнов, Марков, Герасимов, Мурзаєв, Федорович, Зубов, Колосов, та інші. Численні загони радянських географів працюють зараз над комплексним вивченням природи і економіки економічних районів, штурмують останні білі плями у високогірських льодових районах країни, виконуючи дослідження за програмою III МГР. За межами країни велика робота проведена спеціальним гідрофізичним пароплавом «Витязь», що вивчав рельєф дна Тихого океану та крайових морів цього океану, морським загонем антарктичної експедиції.

Континентальні загони радянської антарктичної експедиції зняли на карту території, на яких ще не перебувала жодна людина.

Радянським вченим Е. Мурзаєвим була докладно вивчена і описана територія Монгольської Народної Республіки.

Чудові перспективи відкриваються перед нашими вченими у майбутньому. Геній радянських вчених відкрив шлях у космос. Недалекий той час, коли міжпланетні кораблі доставлять перших дослідників на Місяць і Марс.

Географи Харківського університету зустрічають 40-річчя Жовтня напруженою працею. Відомий вчений професор Дмитрієв (заідує кафедрою регіональної географії) протягом багатьох років вивчає геоморфологію України, написані ним численні праці відомі кожному географу, що працює в нашій республіці. Під його керівництвом провадились вивчення південних областей України в зв'язку з будівництвом Каховської ГЕС, зрошувальними заходами тощо.

Доценти Демченко і Гордеев — учасники експедиції на Центральній Тянь-Шань, що сприяла вивченню природних умов цього району. М. А. Демченко систематично вивчає льодовики Центрального Кавказу, проводить гідрографічні дослідження різних рік Лівобережної України.

На кафедрах факультету працює колектив геоморфологів, учнів проф. Дмитрієва. Мікрокліматичними дослідженнями на Україні і Кавказі керує доцент Дубінський. Доцент Ковальов очолює дослідження деяких льодникових районів Кавказу. Велику роботу під керівництвом доцента Трипільця проводить кафедра економічної географії.

В. ВІЛЕНКІН, кандидат географ. наук.

ЛИСТИ ДО РЕДАКЦІ

На 500 студентів... 5 журналів

Ми вчимося на радіофізичному факультеті. Для того щоб бути хорошими фахівцями, нам необхідно багато самостійно працювати: будувати саморобне приладдя, опрацьовувати спеціальну літературу. При цьому виникає багато питань, відповіді на які можна знайти в журналі «Радіо». Цей журнал необхідний кожному студенту-радіофізику. Адже неможливо з-за кожного невеликого питання звертатись до бібліотеки.

То чому ж на наш факультет, де навчається 500 студентів, виділили... 5 журналів «Радіо»? Ці журнали повинні задовольнити потреби як студентів, так і викладацького та інженерно-технічного персоналу факультету. Ми вважаємо, що така кількість журналів — глузування.

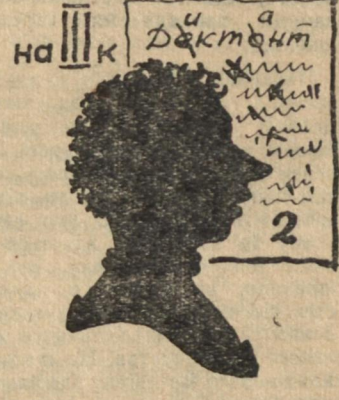
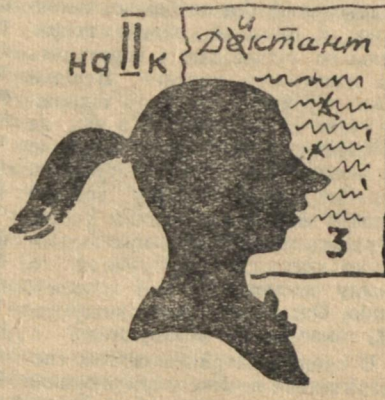
ЯЦУК, ЛЕСИК, ВАХРАНЬОВА, ЛЯЩЕНКО, КУЧЕРОВА, студенти III курсу.

Невірне рішення

Неділя — найцінніший день для занять. І ось в цей день двері Центральної наукової бібліотеки були зачинені для її відвідувачів. У нас, студентів III курсу, майже щодня проходять семінарські заняття. Матеріалу багато і для успішного його засвоєння цінна кожна година. В таких умовах, тим більш за відсутності необхідної кількості учбових посібників, виключення цілого дня з робочого часу студентів ані в якій мірі не може сприяти підвищенню успішності.

Рішення перенести вихідний день ЦНБ на неділю свідчить про недостатню увагу дирекції бібліотеки до потреб студентів.

П. СОКОЛЬСЬКИЙ,
студент III курсу
історичного фак-ту.

На первом курсе — русая коса,
На первом курсе — кроткие глаза...
На первом курсе,
как в десятилетке,
Пока что лишь хорошие отметки.
А на втором — головушка легка,

И нет огня в глазах ее усталых,
И вот уже суровая рука
Выводит ей пониженные баллы.
Ну, а потом — прическа — не поймешь!
Ключки волос, прилаженных нестойко.

И, наконец, хоть ты ее не ждешь —
Она идет — непрошенная двойка.

Мал. І. Коломійця.
Текст А. Філатова.

Редактор В. БУДНІКОВ.